

Feitenkaart

Verhuizingen naar inkomen in Rotterdam op gebiedsniveau in 2010 en 2011

Op verzoek van een aantal gemeenten, waaronder Rotterdam, heeft het CBS berekeningen verricht over de inkomenskenmerken van huishoudens die zich vestigen in, verhuizen binnen of vertrekken uit de gemeente, en het type huishouden van de hoofdbewoner vóór en ná de verhuizing. In maart 2014 zijn deze gegevens over 2010 en 2011 beschikbaar gekomen; ook op wijk- en buurniveau. In deze Feitenkaart zijn de kerngegevens over verhuizingen naar inkomen in Rotterdam op gebiedsniveau opgenomen: de aantallen verhuisde huishoudens binnen, naar en uit Rotterdam en de gebieden (de voormalige deelgemeenten), voor 2010 en 2011 tezamen.

Dergelijke gegevens zijn ook beschikbaar (en bij OBI opvraagbaar) op buurniveau; door de afrondingen op veelvouden van honderd geven zij echter een beeld van beperkte informatieve waarde.

Onder een verhuizing wordt in deze Feitenkaart een verandering van woonadres verstaan; oude en nieuwe adres hoeven niet per se een woning te betreffen.

Bij een verhuizing van een huishouden is uitgegaan van de verhuizing van een hoofdbewoner. De hoofdbewoner is vastgesteld op 1 januari van het volgende jaar. Dit heeft gevolgen voor verhuizingen van personen die vóór verhuizing wel hoofdbewoner zijn en ná verhuizing niet meer. Omdat de persoon op 1 januari van het volgende jaar geen hoofdbewoner meer is, wordt een verhuizing van deze persoon niet meegeteld. Een voorbeeld hiervan is een kind dat op zichzelf woont vóór verhuizing (hoofdbewoner in bijvoorbeeld een eenpersoonshuishouden) en ná verhuizing weer bij zijn ouders woont (geen hoofdbewoner). Deze verhuizing is niet terug te zien in de cijfers. Andersom is een kind dat op zichzelf gaat wonen wél terug te zien in de cijfers, omdat deze persoon na verhuizing hoofdbewoner is in een eenpersoonshuishouden of een paar zonder kinderen. Het type huishouden vóór verhuizing is dan bijvoorbeeld 'paar met kinderen'.

Inkomens van huishoudens zijn onderverdeeld in 'laag', 'midden' en 'hoog' op basis van het besteedbaar huishoudensinkomen. De grenzen van deze inkomensgroepen zijn bepaald op basis van alle huishoudens met een inkomen in Nederland (dus inclusief institutionele en studentenhuishoudens), waarbij zoals gebruikelijk de onderste 40% van de landelijke inkomensverdeling als 'laag', de bovenste 20% als 'hoog', en de rest als 'midden' wordt beschouwd. Ruwweg komt de grens tussen 'laag' en 'midden' ongeveer overeen met het besteedbaar inkomen van een kostwinner met een modaal inkomen (in 2011 € 33.500 bruto per jaar) en twee kinderen ("Jan Modaal"). Dit is een zelfde soort indeling die ook in de jaarlijkse Feitenkaarten van OBI over de inkomensverdeling in Rotterdam wordt gehanteerd. De inkomens die in deze Feitenkaart worden bedoeld komen ook overeen met die uit deze Feitenkaarten, want ze hebben de zelfde bron: het *Regionaal Inkomens Onderzoek (RIO)* van het CBS.

Huishoudens die zijn geëmigreerd naar het buitenland hebben een onbekend huishoudensinkomen in het verhuisjaar. Huishoudens die zijn geïmmigreerd uit het buitenland hebben wel een bekend huishoudensinkomen, maar dat is niet een volledig jaarinkomen. Dat laatste vertekent het beeld wellicht enigszins, omdat daardoor sommige immigranten wellicht ten onrechte een laag inkomen op jaarbasis lijken te hebben.

Aantallen verhuizingen zijn in deze Feitenkaart afgerond op veelvouden van tien; inkomensgegevens op veelvouden van honderd. Omdat sommige aantallen in deze Feitenkaart zijn geconstrueerd op basis van afgeronde aantallen, kunnen afrondingsfouten voorkomen.

Het is nog niet bekend of ook over latere jaren dan 2011 dergelijke gegevens beschikbaar gaan komen. Indien wel, dan zullen die over 2012 waarschijnlijk begin 2015 verschijnen.

Verhuizingen naar en uit Rotterdam in 2010 en 2011

In onderstaande tabel is het aantal verhuizingen van huishoudens in 2010 en 2011 tezamen naar en uit Rotterdam en de afzonderlijke gebieden (deelgemeenten) te zien. In de eerste drie regels is te zien dat er in die twee jaar in totaal 38.010 huishoudens *naar* Rotterdam verhuisden, en 30.770 *uit* Rotterdam; per saldo dus een instroom van 7.240 huishoudens¹. Dit instroomsaldo bestond uit een saldo van + 18.500 huishoudens met een laag inkomen, + 1.900 met een middeninkomen, - 600 met een hoog inkomen en - 12.400 met een onbekend inkomen. Dat laatste aantal komt ongeveer overeen met het (negatieve) saldo van de buitenlandse migratie, want onbekende inkomens betreffen in alle gevallen buitenlandse migratie.

In de daaropvolgende rijen van de tabel staan deze gegevens voor de verschillende gebieden.

		Aantal verhuizingen naar en uit Rotterdam	Laag inkomen	Middeninkomen	Hoog inkomen	Inkomen onbekend
Rotterdam totaal	in	38.010	28.200	7.600	2.100	100
	uit	30.770	9.700	5.700	2.700	12.500
	saldo	7.240	18.500	1.900	-600	-12.400
Rotterdam Centrum	in	4.020	3.000	700	400	0
	uit	3.000	600	400	400	1.600
	saldo	1.020	2.400	300	0	-1.600
Delfshaven	in	6.540	5.300	1.000	200	0
	uit	4.960	1.600	800	200	2.400
	saldo	1.580	3.700	200	0	-2.400
Overschie	in	640	400	200	0	0
	uit	580	200	200	0	200
	saldo	60	200	0	0	-200
Noord	in	4.360	3.400	800	200	0
	uit	3.200	900	600	400	1.400
	saldo	1.160	2.500	200	-200	-1.400
Hillegersb.-Schiebr.	in	1.600	1.000	400	200	0
	uit	1.600	600	300	200	600
	saldo	0	400	100	0	-600
Kralingen-Crooswijk	in	4.520	3.700	600	200	0
	uit	3.140	900	500	400	1.300
	saldo	1.380	2.800	100	-200	-1.300
Feijenoord	in	3.770	2.900	600	200	0
	uit	3.300	1.000	600	200	1.500
	saldo	470	1.900	0	0	-1.500
IJsselmonde	in	2.240	1.500	600	200	0
	uit	2.170	800	600	200	700
	saldo	70	700	0	0	-700
Pernis	in	100	0	0	0	0
	uit	110	0	0	0	0
	saldo	-10	0	0	0	0
Prins Alexander	in	3.480	2.100	1.000	400	0
	uit	2.960	1.000	600	400	800
	saldo	520	1.100	400	0	-800
Charlois	in	4.970	3.800	1.000	200	0
	uit	4.020	1.200	700	200	1.900
	saldo	950	2.600	300	0	-1.900
Hoogvliet	in	1.050	600	400	0	0
	uit	1.210	500	300	0	400
	saldo	-160	100	100	0	-400
Hoek van Holland	in	310	200	100	0	0
	uit	210	100	0	0	0
	saldo	100	100	100	0	0
Rozenburg	in	360	200	200	0	0
	uit	350	200	100	0	0
	saldo	10	0	100	0	0

Leesinstructie: De eerste regel geeft het aantal verhuizingen van buiten Rotterdam naar het betreffende gebied aan, en de tweede regel het aantal verhuizingen vanuit het betreffende gebied naar buiten Rotterdam. De derde regel geeft het verschil tussen 'in' en 'vanuit' aan, dus het totale buitengemeentelijke instroomsaldo.

¹): In *personen* kende Rotterdam volgens het CBS in deze twee jaar in totaal een instroom van 67.620 en een uitstroom van 56.854, dus een positief verhuissaldo van 10.766 (alsmede administratieve correcties ter grootte van -5.260).

Zowel in 2010 als in 2011 had 53% van alle Rotterdamse huishoudens (net als elders in deze Feitenkaart: inclusief institutionele en studentenhuishoudens) een laag inkomen, 34% een middeninkomen en 13% een hoog inkomen. De uitstroom is daarmee (voor zo ver het inkomen bekend is) dus ruwweg evenredig, terwijl de instroom uit onevenredig veel huishoudens met een laag inkomen bestaat. Dit beeld geldt zowel voor 2010 als 2011; in essentie verschillen de uitkomsten over deze twee jaar niet:

	Aantal verhuizingen naar en uit Rotterdam	Laag inkomen	Middeninkomen	Hoog inkomen	Inkomen onbekend
Rotterdam, instroom, 2010	18.810	13.900 74%	3.700 20%	1.100 6%	100
Idem 2011	19.200	14.300 74%	3.900 20%	1.000 5%	0
Idem 2010 + 2011	38.010	28.200 74%	7.600 20%	2.100 6%	100
Rotterdam, uitstroom, 2011	15.490	4.900 53%	2.900 32%	1.400 15%	6.200
Idem 2011	15.280	4.800 54%	2.800 31%	1.300 15%	6.300
Idem 2010 + 2011	30.770	9.700 54%	5.700 31%	2.700 15%	12.500
Inkomensverdeling bij <i>alle</i> huishoudens		53%	34%	13%	

Overigens waren in beide jaren twee van de drie instromende huishoudens na de verhuizing een eenpersoonshuishouden, en was dat bij de uitstroom de helft.

Verhuizingen *binnen* het gebied

Daarnaast vonden in deze twee jaar in totaal 48.490 verhuizingen *binnen* Rotterdam plaats (24.570 in 2010 en 23.920 in 2011). Twee derde daarvan betrof huishoudens met een laag inkomen: ook *binnen* Rotterdam verhuizen huishoudens met een laag inkomen vaker dan andere huishoudens.

	Aantal verhuizingen <i>binnen</i> Rotterdam	Laag inkomen	Middeninkomen	Hoog inkomen	Inkomen onbekend
Rotterdam totaal, 2010	24.570	16.500 67%	6.200 25%	1.800 7%	0
Rotterdam totaal, 2011	23.920	16.200 68%	6.000 25%	1.700 7%	0
Rotterdam totaal, 2010 + 2011	48.490	32.700 67%	12.200 25%	3.500 7%	0
Inkomensverdeling bij <i>alle</i> huishoudens		53%	34%	13%	

Op de zelfde wijze bestaan ook gegevens over verhuizingen binnen Rotterdam per gebied, waarbij verhuizingen *binnen* het gebied en verhuizingen *tussen* gebieden zijn te onderscheiden. Dergelijke gegevens zijn op aanvraag bij OBI beschikbaar.

Totale aantallen verhuizingen

In totaal bedroegen de aantallen verhuizingen in Rotterdam en in de gebieden in 2010 en 2011 daarmee als volgt. In de regels voor Rotterdam betreft het hier verhuizingen binnen, naar en uit Rotterdam en hun saldo; verhuizingen *binnen* Rotterdam zijn hier dus zowel als een in-verhuizing als als een uit-verhuizing opgenomen. Het zelfde geldt voor de regels voor de gebieden: verhuizingen *binnen* een gebied zijn zowel als een in-verhuizing als als een uit-verhuizing opgenomen. In de regels met de saldo's komen zulke verhuizingen niet meer voor; in deze regels is dus te zien hoeveel er per saldo binnenkwamen, en hoe deze aantallen over de inkomenscategorieën verdeeld waren.

Feitenkaart Verhuizingen naar inkomen in Rotterdam op gebiedsniveau in 2010 en 2011

		Totale aantal verhuizingen	Laag inkomen	Middeninkomen	Hoog inkomen	Inkomen onbekend
Rotterdam totaal	in	86.500	60.900	19.800	5.600	100
	uit	79.260	42.400	17.900	6.200	12.500
	saldo	7.240	18.500	1.900	-600	-12.400
Rotterdam Centrum	in	7.970	5.600	1.600	800	0
	uit	6.760	2.900	1.300	900	1.600
	saldo	1.210	2.700	300	-100	-1.600
Delfshaven	in	13.230	10.200	2.400	600	0
	uit	12.660	7.300	2.400	600	2.400
	saldo	570	2.900	0	0	-2.400
Overschie	in	1.690	1.100	500	0	0
	uit	1.560	800	400	0	200
	saldo	130	300	100	0	-200
Noord	in	9.320	6.900	2.000	500	0
	uit	8.220	4.100	1.900	900	1.400
	saldo	1.100	2.800	100	-400	-1.400
Hillegersb.-Schiebr.	in	4.320	2.400	1.200	700	0
	uit	3.950	2.000	900	600	600
	saldo	370	400	300	100	-600
Kralingen-Crooswijk	in	9.560	7.300	1.600	600	0
	uit	8.240	4.300	1.700	800	1.300
	saldo	1.320	3.000	-100	-200	-1.300
Feijenoord	in	9.320	6.900	1.800	500	0
	uit	9.180	5.300	2.000	400	1.500
	saldo	140	1.600	-200	100	-1.500
IJsselmonde	in	6.160	4.100	1.700	400	0
	uit	5.500	3.100	1.500	400	700
	saldo	660	1.000	200	0	-700
Pernis	in	270	100	0	0	0
	uit	290	100	0	0	0
	saldo	-20	0	0	0	0
Prins Alexander	in	8.850	5.200	2.700	1.000	0
	uit	7.610	3.900	1.900	800	800
	saldo	1.240	1.300	800	200	-800
Charlois	in	11.190	8.400	2.400	400	0
	uit	10.680	6.000	2.400	400	1.900
	saldo	510	2.400	0	0	-1.900
Hoogvliet	in	2.790	1.700	1.000	100	0
	uit	2.990	1.700	800	100	400
	saldo	-200	0	200	0	-400
Hoek van Holland	in	780	400	300	0	0
	uit	650	300	200	0	0
	saldo	130	100	100	0	0
Rozenburg	in	980	500	400	0	0
	uit	970	500	300	0	0
	saldo	10	0	100	0	0

Leesinstructie: De eerste regel geeft het aantal verhuizingen naar, en de tweede regel het aantal verhuizingen vanuit een woon-adres in het betreffende gebied aan. Een verhuizing *binnen* het betreffende gebied is zowel een verhuizing naar als een verhuizing vanuit het gebied. De derde regel geeft het verschil tussen 'in' en 'vanuit' aan, dus het totale instroomsaldo.

Stedelijk is in bovenstaande tabel natuurlijk weer het zelfde saldo te zien als in de eerste tabel: een instroom van 7.240 huishoudens, die bestaat uit een saldo van + 18.500 huishoudens met een laag inkomen, + 1.900 met een middeninkomen, - 600 met een hoog inkomen en - 12.400 met een onbekend inkomen. Bij de afzonderlijke gebieden is, net als eerder, ook nu de binnengemeentelijke verhuizingen meegeteld zijn, overal per saldo vooral een instroom van lage inkomens te zien.

Dit beeld geldt zowel voor 2010 als 2011; in essentie verschillen de uitkomsten over deze twee jaar niet.

Waar komen en gaan de lage, midden- en hoge inkomens vooral?

In onderstaande tabel is het saldo van het totale aantal verhuizingen per inkomenscategorie voor totaal Rotterdam en voor ieder gebied gepercenteerd op het aantal huishoudens ultimo 2011, zodat is

te zien waar de lage, midden- en hoge inkomens vooral (per saldo) komen en gaan. In Rotterdam Centrum, Kralingen-Crooswijk en Noord is de netto toestroom van lage inkomens relatief het grootst, en ook de uitstroom van hoge inkomens is daar relatief het grootst.

	Aantal huishoudens op ultimo 2011	Saldo totale aantal verhuizingen	Laag inkomen	Middeninkomen	Hoog inkomen
Rotterdam totaal	310.920	2%	6%	1%	0%
Rotterdam Centrum	18.460	7%	15%	2%	-1%
Delfshaven	37.210	2%	8%	0%	0%
Overschie	7.850	2%	4%	1%	0%
Noord	28.240	4%	10%	0%	-1%
Hillegersberg-Schiebroek	20.620	2%	2%	1%	0%
Kralingen-Crooswijk	27.280	5%	11%	0%	-1%
Feijenoord	34.770	0%	5%	-1%	0%
IJsselmonde	28.960	2%	3%	1%	0%
Pernis	2.180	-1%	0%	0%	0%
Prins Alexander	45.480	3%	3%	2%	0%
Charlois	33.640	2%	7%	0%	0%
Hoogvliet	15.820	-1%	0%	1%	0%
Hoek van Holland	4.590	3%	2%	2%	0%
Rozenburg	5.660	0%	0%	2%	0%

¹): Inclusief het saldo van 'Inkomen onbekend' (stedelijk: -4%).

De roltrapfunctie van de grote stad

Het totaal van de besteedbaar inkomens van de huishoudens die *naar* Rotterdam verhuisden bedroeg in 2010 315,483 miljoen euro en in 2011 315,491 miljoen euro, en dat van de huishoudens die *uit* Rotterdam verhuisden 254,727 respectievelijk 241,637 miljoen euro. Dat suggereert in eerste instantie een positief saldo van bijna 61 respectievelijk ruim 74 miljoen euro. Het inkomen van de uitstroom is echter exclusief de onbekende inkomens van de 6.100 respectievelijk 6.300 huishoudens die naar het buitenland verhuisden. Inclusief zulke huishoudens is het saldo ongetwijfeld negatief geweest.

Zo'n netto instroom aan lage en uitstroom aan hoge inkomens en zo'n negatief saldo klinken somber: er gaat kennelijk méér inkomen de stad uit dan er in komt. Dat is echter slechts de helft van het verhaal. Veel van de huishoudens met midden- of hoge inkomens die de stad verlaten, zijn de zelfde huishoudens die eerder met een laag inkomen de stad in waren getrokken; zulke huishoudens maken tijdens hun verblijf in Rotterdam een inkomensgroei door. In onderstaande tabel is dat voor zo ver mogelijk gekwantificeerd: het van oudsher marginale verschil tussen twee opeenvolgende inkomensverdelingen is immers de som van de veranderingen door de in- en uitstroom door gemeentegrens-overschrijdende verhuizingen en de veranderingen bij de "blijvers"!

	Aantal huishoudens	Laag inkomen	Middeninkomen	Hoog inkomen	Inkomen onbekend
2010:					
Inkomensverdeling 2009	305.480	160.780	104.230	40.460	0
Saldo bij in- en uitstroom 2010	3.320	9.000	800	-300	-6.100
Saldo bij "blijvers"	<u>-770</u>	<u>-7.170</u>	<u>-170</u>	<u>390</u>	<u>6.100</u>
Inkomensverdeling 2010	308.030	162.610	104.860	40.550	0
2011:					
Inkomensverdeling 2010	308.030	162.610	104.860	40.550	0
Saldo bij verhuizers 2011	3.920	9.500	1.100	-300	-6.300
Saldo bij "blijvers"	<u>-1.030</u>	<u>-8.180</u>	<u>70</u>	<u>710</u>	<u>6.300</u>
Inkomensverdeling 2011	310.920	163.930	106.030	40.960	0

Leesvoorbeeld: 2010: Eerste kolom: aan het begin van het jaar waren er in Rotterdam 305.480 huishoudens, aan het eind van het jaar 308.030, en er zijn er per saldo 3.320 van buitenaf ingestroomd; huishoudensvorming en -ontbinding moet dus per saldo 770 huishoudens minder hebben opgeleverd. Tweede kolom: analoog: huishoudensvorming en -ontbinding alsmede doorstroming naar een hogere inkomenscategorie moet per saldo 7.170 huishoudens met een laag inkomen minder hebben opgeleverd. Laatste kolom: "boekhoudkundig" blijven op deze manier 6.100 "blijvers" met een onbekend inkomen over; die moeten dus eigenlijk nog over de voorgaande drie kolommen worden verdeeld, zodat die '-7.170' eigenlijk een aantal tussen de '-7.170' en de '-1.070' moet zijn.

De (rest-)categorie "blijvers" omvat alle niet in- of uitgestroomde huishoudens; dat is: alle huishoudens die ooit in het jaar bestonden en niet naar of uit Rotterdam zijn verhuisd.

“Blijvers” is hier overigens niet helemaal het juiste woord: bedoeld wordt hier ieder huishouden dat in het betreffende jaar niet Rotterdam in of uit verhuisde. Het saldo daarvan wordt gevormd door het saldo van huishoudensvorming en -ontbinding, plus het saldo van de overgangen van de ene naar de andere inkomenscategorie bij niet in- of uitgestroomde huishoudens.

De naar het buitenland geëmigreerde verhuizers vertroebelen het beeld nogal, maar zelfs in het “somerste” geval (als zij allemaal een laag inkomen zouden hebben gehad) zouden nog steeds per saldo zo’n 1.100 (namelijk 7.170 minus 6.100) respectievelijk 1.900 (namelijk 8.180 minus 6.300) “blijvers” uit de categorie ‘laag’ moeten zijn uitgestroomd. In werkelijkheid zullen het er méér zijn, want niet alle onbekende inkomens zullen laag zijn geweest.

Onderzoek en Business Intelligence; juni 2014

Auteur: Paul de Graaf

Voor meer informatie: <http://www.rotterdam.nl/onderzoek>

Gemeente Rotterdam